

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inseraț ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

O nemulțumire

arătată față de băncile noastre.

O interesantă desbatere a pornit în „Gazeta Trans.” un scriitor român „Ioan de pe Văcărea” sub care nume să ascunde un domn român cu vază și cu frumoase cunoștințe, și care ține samă mai ales de pașii ce îi facem noi Români pe tărîmul economic, prin băncile, prin întreprinderile noastre economice de ori-ce soi. Dsa în niște articli publicați mai înainte, s'a arătat nemulțumit de felul cum lucrează o parte din băncile române, cari prea par a să fi prefăcut în așezăminte de adunat averi pentru întemeetorii lor, și prea puțin sunt ale poporului, prea puțin din binele ce-l adună dela popor, îl răvarsă iar asupra aceluiași popor. Prea puțin dau cu adevărat o nouă îndrumare economică bună poporului însuși.

La acestea foaia băncilor, „Revista Economică” dela Sibiu, a răspuns luînd în apărare băncile și așa în felul cum lucrează, spunînd că chiar și numai faptul, că băncile noastre, prin aceea că dau oamenilor imprumuturi cu 8—10 la sută, îl scutesc pe popor de a cădea pe mâinile cămătarilor cari îi luau, și i-ar lua și acum de-ar putea, cîte 50 ba și 100 la sută, — și din venitul lor curat mai dau și pentru binefaceri culturale naționale iar cîștigul ce să adună trece tot în mâni românești, sporînd astfel tot averea națională, — prin ce băncile fac lucru bun pentru neam.

Deși lucrurile acestea sunt toate adevărate și bune, dl „Ioan de pe Văcărea” nu să mulțumește cu atît. Dsa cere mai mult. Cere ca băncile noastre să se desfacă din starea lor începătoare de simple adunătoare de creștari în forma de păncum pentru acționari, pentru binefaceri, și cruțînd numai poporul de cămătari, — și să croiască drumuri noue economice, drumuri largi, datătoare de lucru mulțimei, și răvărînd astfel binele în măsură mai mare asupra mulțimei însăși, asupra grosului poporului.

„Din partea băncilor noastre însă, — zice dl „I. de pe Văcărea” — n'a fost pornită și sprijini-

nită nici o singură întreprindere mai mare românească, care să-i dea o nouă călăuzire poporului, să-l îndrume pe calea înaintării și roadei (producțiunii) naționale, care să-l țină și să-i dea de lucru productiv (cu folos și prisos) la sine acasă, unde aproape două din trei părți a pămîntului de lucrare să află în mîna și stăpînirea lui!”

Căci astăzi, cu toate că băncilor le merge bine și au fonduri frumoase și sporesc într-una, și susțin frumos număr de funcționari (slujbași) tot spre binele nostru, — „dar poporul fuge cu duimul la America”... neștiînd cum să-și pornească spre mai bine viața și economia! Și în privința asta cere dl I. de pe Văcărea lucrare minuitoare din partea băncilor. S'o facă macar de aci înainte.

Că uite, în mica Bucovină, dacă conducătorii poporului de acolo au primit mai cu bine pornirile sănătoase ale însoțirilor și tovărășilor economice, iute au întemeiat o Centrală, o matcă pentru tovărăși, — și acea Centrală, prin despărțămîntul ei agricol (pentru plugărie), a înființat în numai 2 ani 7 însoțiri pentru cumpărarea și vînzarea produselor (rodurilor) plugăriei; — în orașul Siret a înființat înția însoțire a cojocarilor români; în Volcineț prima însoțire pentru vînzarea vitelor în Bucovina; și a organizat cu ajutorul băncilor vînzarea de-adreptul la magazinul militar, cu prețuri mai bune decît în piață, a bucatelor, fînului și paielor dela locuitorii români din 14 comune; iar dela 8—14 Aprilie a. trecut, au făcut o excursiune (mergere) economică a țaranilor români la Viena, sub conducerea dlui inspector al Centralei Nicolae Iancu, unde li-sa arătat și tilcuit expoziția de vite și de mașini agricole, centrala pentru vînzarea vitelor, societatea centrală a lăptăriilor moderne din Austria de jos, și altele și altele. Și aceste în scurtul timp de cîțiva ani, — nu de 40 ani de cînd datează băncile noastre! — scrie dl I. de pe Văcărea.

Scurt: dl I. de pe Văcărea stăruie, cuminte și cu drep cuvînt, să se facă potrivite schimbări de îndrumare în țintele urmărite de băncile noastre, luîndu-și ele, de aci

încolo, în programul lor de lucrare și ținte nouă, din cele ce să pot intrupa cu bine, spre folosul mai vădit și mai pipăit al poporului — pe lingă ce, firește, băncile nu vor perde din venitele lor de azi, doar că vor intra mai la inima poporului, ba vor spori chiar, și în venitele lor de azi.

Că e îndreptățită ori nu strigarea dlui I. de pe Văcărea, judece fiecare ținînd samă de faptul, că la noi, Români din Ardeal și Ungaria, de ani de zile să scrie și să cere stăruitor ajutor, pentru înființarea unei Centrale care să fie matcă de tovărășii economice prin satele noastre, și pentru cele 3 milioane de Români din aceste țări nu s'a clătinat încă din scaunul său, nici una din mărimile noastre naționale și economice financiare, să îmbrățișeze caldă și cuminte chemare, ci lasă pe cei mici să cerce ei și să facă ei ce-or putea și de-or putea!.

UNELE—ALTELE

Școala noastră.

*Te-a închis porunca vremii
Și stăpânul țî-e pustia,
Polomidă-ți crește 'n curte
Arătîndu-ți sărăcia.*

*Coperișul tău, de vremuri
S'a culcat pe partea stîngă.
Par'c'ar spune și el lumii
Cum țî-e soarta de nătîngă*

*Prăpădiți îi sint păreții,
Sparte-s geamurile tale,
Luna te privește tristă
Tremurînd de-atîta jale.*

*Slabă-asa cum ești...odată
Erai plină de putere,
Căci erai atunci izvorul
De nădejdi și mîngăiere!*

*Astăzi nu mai ai zi bună
Școală veche și pustie,
A vieții noastre triste
Cea mai tristă mărturie!*

S. Bornemisa.

Sinaia, minunatul cuib de răcoare și sănătate în inima munților, — va fi curînd iarăși cercetat de oaspeți înalți:

— Regele și Regina Bulgariei vor cerceta încă în decursul

acestei luni August, pe Regele Carol la Sinaia, —

iar în decursul toamnei vor merge să vadă pe mult cinstitul Rege român și frumoasa-i reședință de vară, marele Duce Ciril, cu soția sa, apoi marea ducesă engleză Victoria, sora Principesei Maria, moștenitoarea de tron a României, și alți principii și principese.

Toți vor duce laudă pămîntului românesc și poporului primitor și bun al țării, ca și dragoste și stimă pentru înțeleptul său cîrmuitor.

Din pildele altora.

— Cehii vor eucerii în însăși Viena! —

În vreme-ce la noi în Ungaria, sub groaza prigonirilor politice de tot felul, noi nema-ghiarii abia cutezăm să ne mai apărăm, și nu puțini stau în fața loviturilor sortii ca în fața unei ploide pietri mari, — nu așa stau tupilați și dîndu-se sortii bravii Cehi din Austria vecină. Deși Nemții austrieci nu prigonesc nici pe a zecea parte pe popoarele supuse lor, cum suntem prigonii noi aici de guvernul din Pesta, — Cehii nu să mulțumesc cu aceea, că au ajuns la ei acasă deplin domni peste Bohemia, ci pășesc astăzi ei ca atacatori ai Germanilor, nu numai în Bohemia, care e așa de cehă cum e Ardealul de românesc, — ci chiar și afară de Bohemia, în hotarele curat germane! Atacă ei pe Germani, spre a cuceri loc dela ei!

În timpul de față zierele germane din Viena sunt pline de tîngui și scriu oare-cum scîrbite de „cutezanța” Cehilor, cari au înaintat cerere la sfatul mare al orașului Viena, că: să facă loc în treburile orașului, și limbei cehi! Să-i dea drept în numirea stradelor, în grăirea în sfatul comunal, — și altele!

Și doar dintre cei 1 milion și 800.000 de locuitori ai Vienei, abia de-s vre-o 10.000 Cehi. Nu o să-și ajungă Cehii scopul, fiind ei prea slabi aci în Viena însăși, — dar e foarte grăitoare pilda lor: Acești bravi luptători pentru națiune, nu numai că nu-și pleacă dăbălăzat

capul înaintea celor dela putere, ci acolo unde ei sunt mai numărâși, în orașe, la sate, în comitate, dau în laturi pe oameții puterii, pe Nemți, și le iau ei locul, l'au luat de zeci de ani, așezându-și în scaunul domniei la locul întâi *limba lor națională!* și numai în al doilea lăsând limba „statului“... Iar acolo unde, deși nu ei sunt mai mulți, dar sunt în număr însemnat în comună sau oraș, acolo au silit pe Nemți a primi și limba lor, a minorității, alătura cu cea „de stat“, trebuind să se primească la toate deregătoriile scrisori în limba lor, ca și în cea oficioasă și să se dea și răspunsuri așa!

Ba acum merg până a cere că în însuși orașul împărătesc Viena, cel din veci curat nemțesc, — să se facă loc limbii cehe, că doar de aceea să află în acest oraș și vre-o 10.000 de Cehi, — deși aceștia între cele 1,800.000 locuitori, abia fac la 180 de Nemți un Ceh!

Voi frați Români, cari aveți puterea numărului în atâtea ținuturi, în comune, în orașe chiar, în unele comitate, unde dați semnele bărbăției, cerându-vă și cucerindu-vă macar acolo dreptul vostru, unde sunteți în „majoritate“ (adecă sunteți voi mai mulți la număr)?

Cît sînge și suflet ceh este în voi, — judecați-vă înșiși în fiecare loc!

Cănele prigonit, de judecată, pentru că a lătrat din curte — românească...

O întâmplare fără păreche de patriotică povestește Lupta că s'a întâmplat în comuna Dogdin, din comitatul Sătmar. Cănele protopopului român Mihail Sardariu, a lătrat după un domn oare-care, Kerestes Laszlo, a cărui vrednicie este, că-i: ungur!

Acest ungur, atins în onoarea sa de cănele nerespectuos al protopopului român, s'a plîns la solgăbirău, care găsind plînsorea ungurului în temeiată, a osîndit pe preot la 4 coroane gloabă și 1 zi închisoare, deși martori aduși de protopop au dovedit că cănele n'a atins pe Laszlo, și că e un căne pașnic, care latră, dar care n'a mușcat pe nimeni!

Protopopul Sardariu a făcut recurs, și aci i-s'a urcat pedeapsa la 50 coroane amendă și la 5 zile

inchisoare, osîndindu-l și la plata cheltuelilor de judecată în total 202 coroane!

Protopopul a făcut recurs la minister, care a redus pedeapsa la 20 coroane amendă și 1 zi închisoare, dar și cheltuelile de judecată!

Luînd știre despre acest nespus de ciudat și fără păreche proces al protopopului român, pedepsit așa de greu pentru că i-a lătrat cănele după domnul ungur, ziarul Minerva din București, publică următoarea notiță hazlie (ori tragică!):

Un proces curios.

Un protopop din Ardeal a fost dat în judecată și condamnat pentru că cănele său a lătrat pe un ungur. (Ziarele).

Judecătorul: Dl Ianoș Mișka Keresztes are cuvîntul!

Ianoș Mișka: Să trăiți Măria-Ta, eu treceam pe drum și cînd eram prin dreptul casei părintelui Protopop, cănele acestuia s'a repezit și m'a mușcat de picior.

Judecătorul: A făcut rană adîncă?

Ianoș Mișka: Foarte adîncă!

Judecătorul: Teremtetel!

Ianoș Mișka: Și așa cum eram, m'am dus la cancelarie unde scriu, la Solgăbirău...

Dar eu n'am mai putut să scriu trei zile...

Judecătorul: De ce?

Ianoș Mișka: Pentru că, după cum v'am spus, acest căne olah m'a mușcat adînc la mîna... la mîna dreaptă...

Părintele protopop (întrerupînd): Par'că ziceai că la picior te-a mușcat...

Ianoș Mișka (furios): Nem lărma!

Judecătorul: Nu întrerupeți!, *tesék!*

Ianoș Mișka: Cînd să stau pe scaun, teremtete am crezut că mor...

Judecătorul (dîuios): De ce?

Ianoș Mișka: Din pricina rănii dela spate...

Judecătorul: Te-a mușcat și la spate?

Ianoș Mișka: Tesék! (arată spatele). Numai la spate m'a mușcat...

Judecătorul: (mirat) Ei! urmează!...

Ianoș Mișka: Indată am plecat acasă.

Pe drum am pus batista la piept unde curgea sînge...

Părintele Protopop: Ce aveai la piept?

Ianoș Mișka: La piept s'a repezit cănele!

Judecătorul (cătră protopop): Tesék, nem larma!

Ianoș Mișka: — Cer o mie florini și cincizeci fileri despăgubire; iar pe protopop să'l închideți, no, pe viață.

Protopopul: Rog respectuos să întrebe dl judecător pe Ianoș: a cît cănele din curtea mea cînd a trecut dnealui p'acolo?

Judecătorul (curtenitor): Tesék a

Barátom, cănele a fost în curte sau afară cînd ai trecut?

Ianoș Mișka (furios): A lătrat la mine în românește, și asta e mai rău...

Judecătorul (Incredințat de starea lucrului): Domnu protopop este osîndit la 200 florini gloabă, pentru că cănele său nu latră ungurește; și la trei zile închisoare de stat pentru că ațîță contra statului maghiar!...

D. Teleor.

Curat așa!

Propunerea religiei măr de ceartă pentru guvern.

Mai iute decît ne-am temut, s'a împlinit temerea care am arătat'o în acest an, după aducerea legii nouă despre congruă: că pe urma acelei legi guvernul să va amesteca în treaba cu învățarea religiei! Iaca a făcut'o deja. Apponyi cere ca în școlile de stat, în clasele mai de sus, o parte a materialului ce să propune din religie și unele rugăciuni, să fie învățate pe lingă românește, și ungurește! Azi să mulțumește cu atît. La examen inspectorul ori trimisul lui va zice, că e destul să se răspundă numai ungurește, răspunsurile românești pot rămînea și nezise.

Dar arhieriei nostri, pe cît să spună prin foi, nu voesc să se supună acestei cereri care e cea dinții punere de cismă patriotică în biserica noastră și în drepturile limbii noastre în treburile bisericii, — și de aceea acum e mare tragere de degete între arhierii ca apărătorii bisericii de o parte, și guvern de altă parte.

Ci-că ministrul Apponyi a dat termen de 3 luni arhieriei a să răsgîndi și a să supune la maghiarizarea învățămîntului religiei și pe ungurie, — că de nu: în puterea legii nouă de congruă, care zice că atunci cînd preoții unei biserici, la îndrumare dela mai marii lor, nu împlinesc oare-cari porunci „patriotice“ ale guvernului, le ia congrua la toți preoții acelei dieceze, — el, pe temeiul acestei legi, va trage congrua dela toți preoții aceluia episcopat, în care cererea lui nu să va împlini!

Iaca și pentru cei mai îndoelnici dintre noi, dovada cea mai statornică, că congrua nu e decît unghiță cu mislic, care să ne atragă preoțimea în riul turbure al maghiarizării, prin noi înșine. Să ne facem noi înșine, preoții nostri, slujbași ai maghiarizării, și să-i deschidem ușile pentru a intra triumfătoare și în biserică, și a ni-să sul cu cizmele pintenate chiar pe altare!

Dacă noi ne învoim să învățăm cît de cît, acum numai o mică

parte din religie și ungurește, să nu să amăgească nimeni cu credința că după aceea ai pace! Aș! Acesta e numai icul mic, care să înceapă spargerea, c'apoi îl așteaptă pe el gata altul mai mare, care să spargă de tot arborul azi încă întreg al bisericii noastre.

În fața acestor stări pline de primejdii, un singur lucru rămîne cu putință: convocarea Congresului național bisericesc pentru greco-orientali, și al unui sfat mare al trimișilor bisericești greco-catolice, ca fruntașii și bătrînii neamului, întruniți în acele sfaturi, să-și spună cuvîntul hotărîtor, coperind și spriginind lupta de apărare a arhieriei. Iar hotărîrea acelor sfaturi nu poate fi alta, decît, că: dacă ministrul ne cere un așa preț de sînge pentru ajutorul de stat zis congruă, îi rămîne în voe și putere a-l mai da sau a și-l retrage, dar cererea lui de a viri maghiarizarea prin studiul religiei, nu să poate împlini!

„Primejdie“ pentru patrioți.

În partea de Miază-noapte a Ungariei, Slovacii locuiesc în număr mare, așa ca noi Români în Ardeal.

Printre ei însă s'au icuit prin vremuri și numărâși Germani (Șvabi vemți) cari formează și ei ostrovuri (inzule, petece mari) germane, printre Slovaci.

Și acești Șvabi să daseiă tare maghiarizării, și politiciii unguri să bucurau mult de aceea, că au în Șvabi nește unelte „patriotice“ printre naționalistii Slovaci, — că Unguri sunt mai puțini, iaca slujbași mai ales, ca și pe la noi. Și Șvabi le făceau bună slujbă politicilor maghiari, că țineau tot cu „domni“ la ori-ce alegeri și la ori-ce mișcări cari erau nainte a înfringe pe Slovaci și a nu-i lăsa să-și scoața oamenii lor buni, la iveală.

Ci, uite, omul plănuește și Dzeu împlinește. Politicii maghiari au stărui prin uneltele lor, ca Șvabi de prin comitatele Sepeș și cele vecine, să nu mai țină la neamul lor, că nu să plătește. Au slăbit în chip măestrit conștiința națională, sufletul național în Șvabi, — crezînd că atunci în chip prea firesc ei toți să vor prefaca în — Maghiari.

Acum un scriitor ungur din partea locului, după amănunțite cercetări, scoate la iveală într'o broșură (cärticică) a sa, că Șvabi e drept că să stîng, dar „durere“ (?), ei nu să fac Unguri, cum să nădăjduia, ei — Slovaci! Slăbind sufletul național în ei, ei să fac ce le e mai la îndemină. Și așa mulți de tot să perd în slovacime, prin căsătorii, prin încuscrire, prin împrejurări.

La numărarea poporului în 1869

(acum 40 ani), s'au aflat în comitatul Sepeș 62.000 de neimți șvabi; la numărarea din 1900, după 31 ani, abia mai erat 42.000, — adică în 30 ani au perit tocmai a treia parte din ei, și de atunci până azi alte câteva mii, — și mergând tot așa, în vre-o 50 ani abia mai rămâne pomenirea lor prin acele părți.

Și că pier Șvabii, pe politiciii unguri, firește nu-i doare părul pe cap, nici dinții dela pinteni, dar îi doare la bătuca lor cea veninoasă că de ce nu să fac aceia tot Unguri, și de ce cei mai mulți să prefacă în Slovaci! Scriitorul maghiar din vorbă arată, că în acești 30 ani nu mai puțin ca 7 comune bune șvăbești, în cari abia să aflau câțiva slovaci, dar erau impresurate în tot jurul de Slovaci, s'au contopit cu totul în Slovacime, așa că azi sunt slovace de tot!

Și, zice el, alături cu sporirea lor în număr, merge și sporirea lor în avere!

Și așa sporesc și în curagiul de a ținea pept cu povoiul de maghiarizare și nu să dau plainici lui, ci îl scuipe și-l resping!

Iar pentru asta, adică pentru că Slovacia din comitatul Sepeș sunt bravi apărători ai vieții lor naționale, — foile maghiare să tîngue cu glas aspru scîrțăitor, că — e primejdie în Sepeșime!...

Ziarele fraților din Regat.

— Ce premii dau acelea abonaților lor, și ce premii am putea da noi? —

Prin muncă încordată de răspindire, în România s'a ajuns să fie chiar numeroase ziarele cari să tipăresc peste 50.000 pe zi! Cînd știm că la noi Românii din Ardeal și Ungaria n'a ajuns încă nici o foaie să vîndă 10.—12.000 exemplare, și că abia două foi populare săptămînale să pot fâli că desfac 8—10.000, de exemplare, — trebuie să recunoaștem, că frații din Regatul liber, au ajuns a fi și în privința asta mult mai presus decît noi! Ziarele „Universul” și „Minerva” de pildă, nici nu să vînd în 50.000 zilnic, ci în cîte 70—80.000, uneori și peste 100.000!

Mai ales ceste două ziare pomenite, să întrec între sine în a ațîța dorul cetitorilor de a le avea. În acest scop au început a jertfi o parte din venitul lor curat, pentru cetitorii lor, dîndu-le napoi tot lor o parte a venitului, în formă de premii între abonați.

Aceste premii ne arată că ce câștiguri pot face aceste foi, deși să vînd ieftin (cu 5 bani, 5 fileri, 5 mărul). Iată anume ce vedem publicat în numitele ziare:

„Universul”, foaie veche, de vre-o 26 ani, întemeiată de italianul cu inimă bună Luigi Cazzavini, acum răposat, — scrie că sor-

tește între abonații săi pe anul de față mai multe premii mari și foarte prețioase, anume: un automobil nou, în preț de 15.000 lei; un loc frumos și bun de a zidi pe el la Sinaia, unde locurile-s foarte scumpe; și alte multe obiecte ca premii pentru abonații domni, — iar pentru abonații săi țărani, ziarul pune ca premii: 4 perechi de boi, soiu ales, frumoși, și 4 pluguri de fer, felul cel mai nou! Toate în preț de 30.000 lei!

Cînd am cetit acest anunț, am zis: iaca ce înseamnă a fi gazetar și gazetar! Noi gazetarii români din Ardeal și Țara ungurească, am fi fericiți dacă, la unele foi, am putea astringe de tot, într'un an 30 mii lei (coroane), din cari ni-s'ar coperi toate cheltuelile și am fi fericiți că s'au coperit, și nu ne-a rămas nouă ca „premiu” la capătul anului prețul alor vre-o 4 perechi de boi — *perdere!*

Dar trecînd dela „Universul” la noul ziar „Minerva” scos de marele institut de editură cu același nume, din București, aflăm că acest ziar dă de știre, că împarte cetitorilor săi premii scumpe, ca: piano, rînduri de mobile pentru cîte-un salon întreg, mașini de cusut, ciasornice și tot felul de lucruri de folos, — în preț de 10.000 lei, pe fiecare lună, și așa înir'un an de zile împarte premii de 120.000 Lei. Am rămas buimăcit de cap și n'am mai putut face nici o asemănare între foile din Țară și ale noastre! Cît împarte această singură foaie ca premii, ar fi destul pentru a acoperi cheltuelile și năcazurile tuturor foilor dela noi, mari și mici, și ai fericiți un întreg popor năcăjit, putîndu-i da de cinste aceste foi!... Uf, ce gînd străin din lumea asta!...

Adecă stai să stăm strîmb și să spunem drept: Și foile dela noi, puse toate laolaltă, ar putea da an de an premii cetitorilor lor în sume, dacă nu atît de mari cît ale „Minervei”, dar cel puțin cît ale „Universului”. Anume: dacă toți restanțierii noștri și-ar plăti restanțele!... Sau, cu alte cuvînte, noi am putea înjgheba suma de 30.000 pe an, adunînd laolaltă *perderile* cu cari bunii noștri „abonați” ne fericesc prin aceea, că țin la „onoarea” de a fi restanțieri!...

Că lume pe aiurea și ce lume pe la noi!...

Din străinătate.

Primejdia războiului.

Intre Turcia și Grecia lucrurile au ajuns la așa încordare, că războiul ar izbucni în ori-ce zi, — căci guvernul junilor Turci ar dori să aibă privilegiu a săvîrși o faptă de bravură, care să-i mărească vaza în fața poporului. Și asta ar ajun-

ge-o prin un războiu cu Grecia, pe care ar zdrobi-o la sigur. Și dacă nu va izbucni totuși războiul, e că puterile mari europene au pășit la mijloc ca opritoare a războiului, înduplecînd pe Greci a lua jos steagul grecesc de pe palatul guvernului din Creta, pentru care s'a întezit cearta. Căci ținîndu-să Creta, după lege, de Turcia, steagul grecesc supără pe Turci, căci el arată că acolo puterea grecească ar fi mai presus de cea turcească. — De altfel ce poate aduce ziua de mîne, nu știe nime. Lumea crede însă în încungiturarea războiului.

Totuși Turcia și-a pornit o flota de 10 corăbii mari de războiu și mai multe mai mici, din Smirna spre Karpatos, țărmi grecești.

— Pașa Sefket, un fruntaș al Turcilor, întreat de un ziarist asupra urmărilor ce le-ar avea o încăerare cu Grecia, a răspuns:

„În acel caz pentru noi nu este opăcire pînă nu punem piciorul în Atena însăși (orașul capitală al Greciei). Dacă vom fi început focul nu ne mai uităm după întreprinderile puterilor. Căci aceea, ca trupe de ale puterilor europene să vie să ne oprească în înaintarea noastră, nu să poate nici închipul!..

— Arma *boicotului* au prins-o Turcii iară în mâni. De data asta contra Grecilor. Corăbiile cu mărfuri grecești ce vin pentru Turcia, sunt silite a să întoarce înapoi din porturile (stațiile de corăbii) turcești căci Turcii nu le ajută să fie descărcate, și le resping primirea ori-cărora mărfuri!

Curagioși și isteți oamenii Turcii aceștia!

Războiul din Mellila.

Războiul între Spanioli și Maurii din Mellila, să urmează cu noroc schimbător, cînd unii cînd alții rămîn biruitori în lupte mai mărunte.

Trupele spaniole vor începe zilele astea o înaintare pe linie mare contra inamicului. De acasă vor primi în curînd nou ajutor de 25.000 oameni.

— În Spania, însăși s'a restabilit pacea, după ce revoluția a fost înecatată în singele său propriu.

Primejdie pentru lumea paserilor.

Sub „lumea paserilor” înțelegem întreg uriașul văzduh, care încungitură ca o mare foarte adîncă fața a tot pămîntul, — și peste care lume pînă azi singure paserile sunt stăpîne și Dzeu.

Ci, iaca de aci încolo își cere parte de stăpînie și — omul, acest verne neastîmpărat, care a cucerit deja pămîntul și apele! El e pe cale a să face domn și pe văzduhuri. Vulturul mîndru, cu zborul

ager, care, cu ochii vîi ațintiți în soare, să înalța singur mai sus și decît lia-ciocîrliia și decît toate înolțoarele în marea de aer, — și n'avea de cine să teme, că glonțul piticului pămîntean ce sta tupilat pe virful stîncii cu arma la ochi, nu l putea ajunge decît dacă el i-să rătăcea tare aproape de țeava puștii, — de aci încolo să va speria ade-seori întîlnind în drumul său și prin acele înălțimi, nămila cutare, bălaurul îndrăcit, insufletit de om și botezat balon, — din care ușor îl va putea ajunge glonte-tele aducător de moarte!...

Dar și afară de asta balonul, și mai ales mașinile de zburat, înseamnă o mare primejdie pentru lumea paserilor! Iaca de ce:

Cel dintii zburător prin văzduhuri cu mașina de zburat, Vilbur Wright, scrie în foaia franceză „Globe”, că el, în zborul ce a făcut deasupra Franciei, s'a izbit cu mașina de o mulțime de paseri pe cari pe toate le-a omorît și le-a văzut căzînd jos pe pămînt! Tot asemenea spune francezul Bleriot, că în zborul său peste canalul „La Manche” (Mâneca), a omorît o groază de paseri! Și și arată îndată cum:

Bleriot spune ca paserile *nu să pot feri* din calea mașinii de zburat, căci nasul dinaintea mașini stîrnește în jurul seu, în repedele zbor al mașinei, un așa virtej nebun de aer, încît atrage paserile chiar de departe în acest virtej, cu așa putere, că acelea să izbesc neputincioase de mașină și plesnește inimuța în ele și cad moarte pe pămînt! El a văzut sute și sute de paseri izbîndu-să de mașina lui în zbor și căzînd apoi moarte în apele mării.

Dacă peste zeci de ani mașinile de zburat să vor înmulți, precum e de prevăzut, — apoi pentru lumea paserilor asta va fi o potopenie, care le va zăciui tare, le va rări și le va puștii mult, și le va face să fugă de pe la noi în țări mai puțin „culte” și așa mai puțin primejdioase pentru ele!...

Foi potrivite pentru popor sunt:

„Libertatea”

cu „Foaia Interesantă” și „Tovărășia”

pentru cari deschidem abonament și pe jumătatea a doua a anului 1909, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi e: 8 cor. pe an! Plugarilor să dau cu preț scăzut la 5 cor. pe an. Pe jumătate de an: 4 cor., țăranilor 2 cor. 50 fil.

Pentru America 2 și jumătate dolari pe an!

Pace cu Coroana —

și apoi: măciuca asupra
nemaghiarilor!

Ziarul »Pesti Hirlap«, una din cele mai mari și răspindite foi maghiare din Pesta, de care stă aproape fostul ministru-președinte baronul Bánffy și alți politici unguri, — scrie în numărul său de Duminică trecută un articol, care reoglindește viu sălbătăcia simțămintelor politicilor maghiari față de noi, popoarele nemaghiare ale țării. Dăm din numitul articol părțile ce ne privesc și pe noi:

„Nici națiunea cea mai tare nu poate suporta lupta de-odată în toate părțile! Pe Ungaria o atacă toți și în lăuntrul hotarelor ei și din afară. Stăm aici acasă în luptă cu naționalitățile (la acestea le e cel dintii giud! Red. Lib.), ba și cu noi înșine. Stăm afară de asta în luptă cu Austria și cu poporul ei, stăm în luptă cu toată judecata străinătății din afară și, de încheere, stăm în luptă cu însași casa domnitoare de Habsburg întreagă!...”

„Această luptă de multe feluri nu o biruim de-odată! În asta s'ar pusti un stat și o națiune cu mult mai tare ca noi. Trebuie să încheem pace ori cel puțin armistițiu (încetarea focului o vreme) cu o lature a liniei de luptă, ca apoi să ne putem strînge spre părțile cele mai primejdite toate puterile de apărare, ba și de atacare!

„Și o spunm deschis, că binele țării cere anume, să încheem pace cu Coroana, cu casa domnitoare. Și dacă pacea aceasta reușește, atunci toată puterea dezlănțuită de-acolo, s'o întorcem contra adevăraților nostri dușmani!

Că doar cu minte sănătoasă nici nu putem noi privi pe casa noastră domnitoare drept dușman. Trebuie pus capăt luptei între „națiune“ și casa domnitoare. Trebuie să ne împăcăm cu Regele în toate acele puncte, cari ating persoana Regelui însași, drepturile lui regale, și foloasele casei sale. Țelul politicii maghiare trebuie schimbat. Trebuie căutate firele de interes (foloase) ce leagă casa domnitoare cu „națiunea“ (înțelege: Maghiarii). Și trebuie dezlegate pe vreme îndelungată punctele de ceartă dintre noi, ca apoi celelalte năzuințe ale politicii maghiare, să le putem duce în îndeplinire, cu ajutorul Regelui!

„Casa de Habsburg e casă militară. Atît domnitorul cît și Moștenitorul de Tron în privința

armatei sunt mai simțitori. În punctul acesta trebuie dar mai curînd să ne împăcăm. Și pe vreme îndelungată...”

„Din desvoltarea viitoare a lucrurilor în Ungaria, trebuie descopciate întrebările de natură militară, ba și de drept public. Din acestea numai politici pot trăi, națiunea (popoarele) mor de foame lingă ele. Și trebuie luate înainte treburile economice, culturale și sociale! Acestea desvoaltă țara, acestea fericesc națiunea!

...„Că nu casarmele vor maghiariza națiunea (adecă părțile nemaghiare ale „națiunii“, a locuitorilor țării).

Politica maghiară are lipsă de o schimbare temeinică de front. Înspre altă țintă trebuie condusă „națiunea“, nu în contra regelui. *Ci, cu regele împreună, contra dușmanilor nostri din lăuntru și din afară!*

„Dintre naționalitățile (popoarele) nemaghiare ale țării, pe cele pacinice să le contopim în maghiarime prin cultură națională (maghiară), prin școli maghiare, prin administrație cinstită. *Pe cele îndărătnice, trebuie să le înfrîngem cu puterea!*

„De aceea, dacă vom lăsa pace „armatei regale“, trebuie să ne răscumpărăm dela Coroană acel „drept“ (?), ca să putem face întreagă Ungaria unguerească, cu toată puterea națională (maghiară) și cu cea regală!“ — Cînd apoi vom fi maghiarizat țara, putem cere drepturi limbii maghiare și în armată, mai cu temei ca azi.

„Azi însă, cînd noi înșine nu putem învăța popoarele limba unguerească, și trimitem armatei cu miile pe Toți (Slovaci), Români, Nemți, Ruși, Croați, pe cari am uitat ori n'am putut să-i învățăm unguerește, — atunci n'avem drept a cere, ca regele, ca cel mai mare domn peste armată, să se facă învățător și în locul nostru să învețe pe Toții, Valahii și Șvabii nostri limba statului!...”

Demult n'am cetit un articol mai sălbatec, ca chemare la războiu asupra popoarelor nemaghiare! Și nici cînd în o foaie românească nu s'a scris un articol ațîțător, mai puternic ca acesta, care agită pe Români, Slovaci și Germani și Ruși, contra Maghiarilor, — prin această chemare a politicii maghiare la războiu de stirpire a nemaghiarilor din țară!

Noi însă nu vom dormi nici noi. Că doar e vorbă de pielea, și de sufletul nostru! Sufulcarea sălbatecă a politicilor maghiari, trebuie să ne facă să ne încordăm și noi brațele

și așa să-i așteptăm și să le respingem atacul nemernic!

Și până atunci încă ar fi vrednic ca un deputat al nostru; să facă proces de presă foi maghiare din Pesta, pentru acest articol, prin care ațîță în chip rabiat la ură și la luptă pe moarte și viața națiunea maghiară asupra popoarelor nemaghiare, prin ce ațîță în același timp mai mult decît toate foile naționaliste a tuturor nemaghiarilor împreună, pe popoarele nemaghiare din țară, contra naționalității maghiare, pornită la luptă, — cum și contra Coroanei, sub al cărei scut scriitorul maghiar cere potopirea noastră, a milioanele de nemaghiari. E acest articol o chemare la rebeliune între popoarele aceleiași țări, între sine, cu Coroana și contra Coroanei, la luare de git, la trîntă turbată!

Ar vrednici să fie dus pe banca acuzațiilor descreieratului scriitor și acolo scuturat bine prin un deputat român, un Slovac și nu strb, să-și apere, de poate, și naintea legii, sălbateca chemare!

S'ar da un proces vrednic de osteneale ce ar cere.

Din România.

III.

Iată planul de muncă al domnilor Cuza și Iorga și celor de-o părere cu domniilor:

1. Revizuirea lucrării de improprietărire din 1864, pentru a să înlătura cei improprietăriți pe nedrept, mulți orășeni și mulți înzestrați cu drepturi deosebite (privilegiați).

2. Colonizarea pe moșiile Statului și ale așezămintelor de binefacere.

3. Oprirea societăților de asigurare de-a cumpăra moșii. Vinzarea moșiilor prea împovărate. Statul trebuie să fie gospodarul cel mare. Drept aceea, chemarea lui este să afle pămînt pe seama celor-ce muncesc cinstit și să îngrijească de gospodăria fiecăruia. Trebuie să se ocrotească proprietatea mică (țăranul cu moșie mică), care muncește, iar nu proprietatea mare, care nu muncește. Ar trebui să se ocrotească numai aceea proprietate mare, al cărei stăpîn înțelege să muncească alături de micul proprietar, și al cărei stăpîn rămîne în țară, cheltuindu-și venitul între cei de acasă, iar nu să-și dea moșiile cu arîndă la Jidani, ori să le împovăreze la bănci, iar domniului să apuce peste hotare, tocîndu-și averea în străinătate, că — vezi Doamne, — noi suntem prea proști...

4. Întărirea Casei-Rurale (bancă), prefăcută în așezămint de stat, cu tot prisosul de budget.

5. Desființarea dării de cap și așezarea unei dări pe venit. Știut

lucru este, că săracul plătește mai mult bir decît bogatul, dacă ținem socoteală de venitul unuia și al celuilalt. La oraș, bogatul își dă sîlînța să scape măcar de birul personal. La țară, poșonul (jugărul) săracului e la bir mai scump decît poșonul bogatului. Toate aceste rele trebuie curățite. Darea să fie nu pe cap, ci pe punga!

6. Desființarea îndatoririi de a lucra drumurile. Femei și bătrîni își chinuesc oasele pe arșiță de soare, lucrînd la îndreptatea drumurilor și „șoselelor“ (drumurilor de țeară). Il furi pe țăran dela ogor, ca să-l trimiți la șosea (drum de țeară). Aceasta încă e o lege a celor mari și tari, împotriva celor mici și slabi.

7. Școli de administrație, regularea înaintării, și statornicia slujbașilor din administrație. (Cu alte cuvinte, cum ar fi la noi notarii ori pretorii, să nu poată fi, cum sunt azi, scoși din slujbă la toate schimbările de ministri, ci să rămînă statornici la lucru).

8. Organizarea de sine stătătoare a clerului. Biserica trebuie lăsată în rosturile ei. În trecut, ea a fost tare și sfîntă, pentru-că a fost respectată și de Stat.

9. Înființarea de școli practice de industrie și comerț (meserii și negot). Școli cu adevărat practice, nu ca cele de acum, ai căror tineri sunt biruiți de cel dintii Jidănaș de treburi.

Înființarea în fiecare capitală de județ (comitat) a unor magazine de produse și mărfuri, nu pentru a lovi pe negustorii români, ci pe Jidovii din Moldova, cari umblă cu mărfuri și prețuri necinstite.

Pe lîngă Creditul-Agricol (bancă pentru plugari) de azi, înființare de credit industrial și comercial, pentru a înlesni și ajutama pe tinerii români, cînd voesc să-și deschidă bolte sau ateliere de lucru. Că în împrejurările de astăzi, aceștia să fac numai funcționari (slujbași altora) și agenți.

10. Înlăturarea străinilor dela lîferarea de hrane și îmbrăcăminte pe sama armatelor, a spitalelor, etc. și dela lucrările de obște. Țeară aceasta, zic dnii Iorga-Cuza și partizanii lor buni, e din capul locului a neamului românesc. Politicianii au luat pânea din gura fiilor și au dat-o cănilor, îngrășați pe urma furniturilor (darea de hrane ori îmbrăcăminte la armate, spitale, tren, etc.)

Punctul acesta e de mare în-sămîntate. Bunăoară, armata are trebuință statornică de carne, grîu, haine, încălțăminte. Calea ferată are trebuință statornică de traverse, de pietriș, de nisip, de var, ciment, cărămidă, țiglă etc. Cancelariile cele mari, tipografiile, au trebuință de hîrtie, pene, cerneală, lemne de foc și altele.

Toate acestea caută oameni, dela

cari să aibă ori-cînd și în ori-ce măsură, cele de trebuință. Pe oamenii aceștia, numiți „furnisori“, îi leagă cu contract, ca să-i aibă mai cu încredere. Să înțelege, că tocmelile de acest fel sunt foarte aducătoare de cîștig pentru „furnisori“. Și tocmai de aceea, Jidani să bat în capete după ele, în ori-ce țară s'ar afla ei.

Iată pentru ce stăruiește punctul 10 al programului dlor Cuza și Iorga ca în România furniturile să nu se mai lase pe sama Evreilor, Grecilor, Bulgarilor și a altor streini, ci să se dea la Români, căci mai întîi aceștia au drept.

11. Scoaterea streinilor din sate. Le-am îngăduit să năvălească în șaloanele, cancelăriile și prăvăliile noastre dela orașe. În cămăruța curată dela țară însă, n'au ce căuta!

12. Monopolizarea alcoolului. Statul singur să pue în vânzare spiritul fabricelor. Înființarea de ceai-nării (localuri pentru a bea tea), sale de petreceri și biblioteci pentru popor în toate orașele, — întru-cît omul are trebuință să se înălnească cu semenii săi. A-l oprî de a să duce la circimă și a nu-i da nimic în schimb, e ca și cînd ai învinovăți pe unul, că să închină la idoli, atunci cînd nime nu-i dă pe Dumnezeu.

13. Intocmirea de nou a învățămîntului secundar (din gimnazii și licee), ca să nu mai dea tot cerșitori de slujbe.

14. Apropierea universităților de desvoltarea și trebuințele de astăzi ale neamului.

15. Îmbunătățirea stării materiale a profesorilor și învățătorilor.

16. Incurajarea mișcării artistice naționale (muzică, teatru, pictură, arhitectură, sculptură).

17. Ridicarea oștirii până la o putere măcar indoită față de aceea a ori-cărui stat balcanic.

18. Scoaterea Evreilor din armată, unde și așa nu fac nici o ispravă, ci numai trîndăvesc, mituesc cu bani și strică pe alții. Serviciul militar să și-l răscumpere cu bani, în folosul armatei.

19. Vot universal pentru Români. De aceea să zice că pentru Români, fiindcă din 6 milioane 500.000 locuitori, cîți are România, abia un milion sunt streini, zvînturați din toate țerile, ca niște lăcuste hămisițe risipite singuratic peste țară, și pe cari nu-i aflî nicăiri trăind în cete mari în sate, în ținuturi întregi, ci singuratici colo-colo gata, să rupă toată hrana din țară și să apuce cu ea în alte părți. Să înțelege, că unor zvînturați ca aceștia, cari nici nu-s cetățeni îm-păminteniți ai țării, ci să țin de țara țării ori de nici una, — nu li-să da drepturi ca Românilor, cari moși de strămoși au stat neclintîți întru apărarea țării, cu însași viața lor!

NOUTĂȚI

Călduri peste măsură mari avem și pe la noi, încît oamenii stau cu sufletul înfrînt de groaza anului economic greu, trist, ce vom trebui să trăim. Sunt pirlite cîmpurile. Sunt nimicite finațele și curuzele și otăvurile.

— Iar din America vin știri îngrozitoare, despre ce e pe acolo! Ci-că-s călduri ce omoară de-adreptul! În New-York căldurile sunt de nesuferit. Din oamenii ce ies pe stradele orașului, tot la 40—50 pași vezi pe cite unul căzînd jos, amețit de „insolație“ (de atacul căldurii asupra creierilor). Oamenii nu mai cutează să iasă ziua, cît ține soarele, pe strade. În orașe ca Filadelfia și Boston, a încetat ori-ce viață ziua. Nici negoț, nici alte afaceri, nu să pot face. Decît după apusul soarelui și seara. Și de pe acolo vin vești rele despre starea cîmpurilor. De aceea prețul bucatelor să ține așa de urcat și acum cînd ar trebui să fie toate ieftine. Și nu e nici o nădejde de scăderea lor, doar încă de urcare.

Asociațiunea la sate.

— Convocare. —

În înțelesul §. 41 a statutelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ prin aceasta să convoacă **adunarea cercuală a despărțămîntului Orăștie** pe ziua de Duminecă, în 29 August n. c. (Duminecă după Săntămărie), la orele 11 a. m., în biserica gr.-or. română din comuna Romos, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Inscrierea de membrii noi.
3. Stabilirea bugetului pro 1910.
4. Alegerea comitetului cercual.
5. Închiderea adunării.

La această adunare să invite toți membrii asociațiunii noastre, precum și toți prietenii și binevoitorii culturii poporului.

Orăștie, la 18 August 1909.

Ioan I. Lăpădatu,
directorul despărțămîntului.

— După cum să vede din convocarea de mai sus, pe Duminecă după Săntămărie s'a conchemat adunarea cercuală a despărțămîntului Orăștie al „Asociațiunii“ în comuna Romos.

Atragem luarea aminte a tuturor oamenilor de bine asupra acestei adunări, și-i rugăm să iee parte mulți la ea, și să caute să pună la cale o activitate mai plină în acest despărțămînt, atît de lucrător odinioară.

Totodată facem cunoscut că în aceeași zi, în care să ține adunarea despărțămîntului, să va face și sfințirea bisericii gr.-or. de nou renovate din Romos, și va avea loc

și conferența preoților din tractul Orăștiei.

Va fi prin urmare un întreit prilej de întrunire a oamenilor de inimă.

În comună s'a luat hotărîrea, ca după adunarea despărțămîntului să urmeze o masă comună. Cei-ce doresc a lua parte la aceasta, sunt rugați să se înștiințeze la directorul despărțămîntului, dl Ioan I. Lăpădatu în Orăștie, cel mai tîrziu pînă în 27 August n. c.

— Adunarea cercuală a despărțămîntului VI (Sebeș) al Asociațiunii să convoacă în comuna Cut pe Duminecă în 29 August n. la 11 ore a. m. cu programul prescris. Să vor ținea și prelegeri economice și disertațiuni. Să va constituie agentura Cut a Asociațiunii și să va înzestra cu un început de bibliotecă. Tot aci va avea loc o expoziție etnografică cu împărțire de premii.

Din ședința comitetului ținută la 12 August 1909.

S. Medean, dir. G. Tătar, secr.

Cu balonul peste graniță. Un balon militar german, a zburat săptămîna trecută peste graniță, în Rusia. Cînd a fost la graniță, soldații ruși dela frontieră au tras mai multe focuri de puști după balon, — dar, să spune, nu pentru a-l lovi, ci pentru a atrage luarea aminte a celor din el, să se scoboare și să-și arate hîrțile, de au drept ori nu a trece pe hotar rusec, fie macar și prin văzduh. Ofițerii germani s'au și dat jos cu balonul în Virovistena, unde ofițerii de graniță aflînd că au pasapoarte în rînduială, i-au lăsat să-și urmeze calea.

Până la atîta a ajuns, iată, știința, că cu balonul urci și mergi încotro dorești și te dai jos unde vrei. Deocamdată e cu primejdii și nu pot merge tare-tare sus. Cu timpul să va ajunge la aceea, că vor merge așa de sus, că nu o să-i mai poți oprî zborul lor, ca să le ceri — pasaport!..

Teatru Bauer la Orăștie.

Teatrul german cu bun renume alui Bauer dela Sibiu și Brașov, — a sosit în orașul nostru, începîndu-și șirul de 10 reprezentațiuni Mercuri, cu piesa »Domnul Doctor«. Trupa Bauer are și azi puteri foarte bune, joacă piese foarte alese, instructive, vrednice a fi văzute.

Va sta la Orăștie și săptămîna viitoare întreagă.

Mari înșelăciuni la poșta din Sebeșul-săsesc. Din Budapesta să vestește că la poșta din Sebeșul-săsesc, comisarul ministerial Dr. Zoltán Alfay a descoperit mari defraudări (mîncări de bani). S'a aflat că de trei ani încoace s'au înstreinat mii de scrisori ce s'oseau din America și cuprindeau do-

lari în bilete de bancă. Jătuirea acestor scrisori a pricinuit pagube la o mulțime de familii și a avut ca urmare numeroase nenorociri. Făptuitorul e un oare-care Franz Soos, funcționar, care schimba dolarii în Alba Iulia și trăia ca un boer. Soos scotea și din scrisorile ce-i veneau din Budapesta. Un alt funcționar defraudant a fost și oficiantul ajutor Arlett, care fura scrisorile cu bani în înțelegere cu o fată dela poșta. Acum doi ani perise la poșta din Sebeșul-săsesc o scrisoare în care erau 52 hîrtii dă cite o mie de coroane. Comisarul ministerial Alfay a cercetat acum din nou acest caz de perire și-a aflat că pe vremea aceea era șeful poștei din Sebeș, Friderich Molnar. Acesta a fost arestat. Scrisoarea aceea fusese trimisă din Budapesta pentru oficiul de pădurari din Sebeș. Comisarul guvernului a tras în judecată și pe un alt funcționar poștal din Sebeș, cu numele Kendeffy, care adese-ori nu era în stare a plăti sumele ce i-le cerea publicul pe temeiul libelelor poștale de păstrare.

Petreceri.

— Tinerimea română din Brad și jur, invită la petrecerea premească de Concert, ce să va ținea Sîmbătă în 15/28 Aug. 1909 în sala »Hotelului Central« din Brad. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului gr.-or. român din Brad. Ofertele marini-moase să primesc cu mulțumită la adresa dlui Dr. C. Glava, cand. de avocat și să vor cuita în ziare. Bilete să pot căpăta înainte de concert la prof. I. Kéri și seara la cassă, P. st. oaspeți sunt rugați a să prezenta punctual pe 8 ore, căci concertul fără amănare să va începe la timpul fixat.

— Tinerimea română din Ciufudiu și jur invită la producțiunea teatrală urmată de joc, ce o va arangia Sîmbătă în ziua de Sf. Marie 28 August n. 1909, în școala română din Ciufudiu. Venitul curat e destinat pentru biblioteca populară filială a despărțămîntului Blaj al »Asociațiunii«.

Un împărat, care tot plînge... În Persia, în urma unei revoluțiuni contra Șahului (împăratului) vechiu, care era tiran și nu voia să dea țării drepturile pe care la au alte popoare prin »constituție« (drept de alegere, aducerea legilor prin sfatul țării: dieta, și altele), — îndărătnicul Șah a fost alungat din tron, și înălțat în locul lui fiul său minoran, un copil de 14 ani, cari își iubea foarte pe tatăl-său, și pe care nu l'au fericit deloc prin aceea că pe tatăl-său l'au alungat de aci și l'au așezat pe el în tronul aurit al aceluia... Nu, de atunci noul »împărat« e foarte nenorocit și — tot plînge! Plînge să-i aducă pe tatăl-său, sau să-l lase pe el să-l vadă

pe tatăl-său!. Bietul ministru președinte și curtenii, mai n'au destul de lucru cu regularea zarvei grozave de care clocote țara, — trebuie să mai ștergă și lacrimile »Impăratului« și să-l mîngăie și să-l domolească...

Intr'o zi, nemai știind ce să facă cu el, ministrul-președinte i-a zis: Stai, nu mai plînge, că uite trimit să-ți aducă pe mama ta, și ea te va mîngăia și te va îndulci cu vorbele sale calde.

Și așa a făcut. Au trimis o trăsură de Curte, să aducă pe fosta împărăteasă la palat să-și vadă fiii și să-l mai mîngăie, crezînd că așa va fi bine. Ași! S'a înșelat ministrul. Mama a venit de venit, dar ministrul în loc să aibă acum un copil plîngînd, are un copil și o mamă plîngînd nemîngăiați amîndoi!

Așa-i azi la curtea împărătească din Persia.

Senator orașenesc la Orăștie în locul regretatului Daniil David, să va alege în curînd altul. Aflăm că concursul s'a publicat deja, și în 26 Aug. scade termenul de concursare.

E interesant că despre publicarea acestui concurs făcută în o foaie din Deva, membrii reprezentanței orașului nostru n'au avut știre înainte, și el nu s'a dat nici foi maghiare nici celei române din Orăștie, par'că tot lucrul nu ar privi pe Orăștieni, ci poate pe Deveni.

Calea temniței. Domnul I Spuderca, redactor responsabil la „Gazeta“, pleacă în 1 Sept. la Seghedin să împlinească osînda de 4 luni arest pentru articolul lui Björnson publicat și de „Gazeta“ despre apăsările popoarelor din Ungaria.

Mare tâlhărie în Fiume. O crimă dintre cele mai îndrăznețe s'a săvîrșit la Fiume Mercuri săptămîna trecută. Pe la 9 ore și jum. dimineața, trei vagabonzi au venit la „Banca fumană“ aflătoare în cel mai cercetat loc, în o piață, și au smuls dela un servitor un pachet cu bani ce ducea la postă, au împușcat pe unul dintre directorii institutului, omorîndu-l pe loc, și au mai luat cu sine și banii din cassă, pe cîți au putut pune mîna! Lume multă alarmată de pușcătură s'a adunat cătră bancă; hoții, urmăriți de polițiști și de lume, au luat'o la fugă, descărcînd mereu din revolvere. Unul din cei trei cu toate acestea au fost prins, doi au scăpat. Cel prins spune, că îl cheamă Solomon Kișinevski din Odessa. Cei scăpați sunt Petrea Orlov și Avram Spector, toți lucrători și evrei din Rusia. Suma răpită face 15 mii de cor. A fost prins și Orlov în Zürich, cînd voia să plece la America. Nu-

mai Spector nu e încă apucat de guler.

Zidire de biserică în Ormindea. Ruinînduse biserica veche din comuna Ormindea (tractul Zarand), comuna bisericăscă de acolo cu aprobarea ven. Consistoriu din Sibiu, a început a zidi biserica nouă de piatră, în stil bizantin. Neavînd comuna avere, o parte din speșele zidirei s'au repartizat între poporeni, iar pentru adunarea restului de bani s'a înființat un Fond de zidire.

Numele tuturor contribuenților să vor introduce într'un Album comemorativ, care să păstrează în biserică, iar numele celor cari ajută cu o sumă de cel puțin 50 cor. să face neperitor pe vecie scriindu-se cu litere de aur pe o piatră de marmură așezată de asupra ușei biserice; afară de asta numele lor vor fi pomenite în biserică în fiecare an la Buna-vestire.

Ori-ce dar va fi bine primit cu mulțămire.

Ormindea, în August 1909.

Nicolau Popp, preot.

Dare de samă și mulțumită publică.

La sfîrșitul anului trecut, fratele și pretinul nostru dl Adrian Popp, întemeetorul Reuniunii de cîntări din Girard (America), și fost dirigent de cor al acesteia, călătorind în patrie, la reîntorcerea sa în America, a fost însărcinat din partea prezidiului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ cu două colecte, ca din puținul fraților Români, aflați în America, să se colecteze un mic ajutor la fondul Reuniunii întemeiat pentru cumpărarea unei case cu hală în Sibiu.

Fratele nostru dl. A. Popp ne-dispunînd de timp liber, deși voința o avea pe deplin, a încredințat una din colecte, „Reuniunii române de cîntări din Girard“, în a cărei nume dl v.-președinte George Bogdan, bun și vechiu membru al Reun. din Sibiu, cu cea mai mare plăcere și-a jertfit timpul liber pentru purtarea colectei.

Rezultatul acestei colecte a fost de 31 dolari 85 cenți, din care sau trimis la adresa Reuniunii din Sibiu suma de 155 coroane (31 dolari), iar restul de 85 cenți spese postale.

Au contribuit la colectă următorii: Reuniunea de cîntări din Girard, 4 dolari; Victor Tinerean, 2 dol.; Nicolae Tecușan, Verd, 2 dol.; Ilie Boar, Agarbicu, 1 dol.; Maria și G. C. Ghișe din Orăștie, 1 dolar; Ioan Cîndea din Șeica-mare, 1 dol.; Ma-

ria Cîndea, 1 dol.; Nicolae Lazar, Agarbăciu, 1 dol.; L. V. Moldovan, farmacist; 1 dor.; Dumitru Simlicean din Calvaser, 1 dol.; George Bogdan, 1 dolar; Ilie Cergovean, Șeica-mare, 50 cenți; Gligor Muntean din Merghindeal, 50 cenți; Ioan Benghea, Șeica-m., 50 cenți; Ioan Morar, Șeica-m., 50 cenți; Petru Cioban, Vilagoș, 50 cenți; Iohann Conerth, Rauherdsdorf, 50 cenți; Ioan Cochisa, Sintioana, 50 cenți; Irimie Poenari, Sintioana 50 cenți; Nicolae Bădila din Rășinari, 50 cenți; Iohann Bribrecher din Năsăud, 50 cenți. Au donat cîte 25 cenți: Ioan Timariu din Pianu-de-jos; Nicolae Fleșier, Cupșa-mare; Simion Lupșa din Sebeș; Ioan Reftea din Sebeș; George Făgărășan din Făgărăș; George Calborean, Copșa-mare; Ioan Lascu din Fria; Ioan Panfilie, farmacist; Vasile Ghirila; R. Budak, Gregore Moldovan; R. Budak; Ioan Bacea; Borgo Rus; Flore Pop, Ragla; Ilie Novac, Șeica-mare; Vasile Piticaș, Felmer; Toma Muntean, Agarbicu; Ioan Căzala, Șeica-m.; Ioan Vintilă, Calvaser; Ioan Parasca, Borgo-Rus; Costan Flore, Malomarka; A. Roman; R. Budak; Todor Moga, Sebeș; Dumitru Băcilă, Agirbiciu; Ioan Reșinar, Sebeș; Gavrița Buculei, Năsăud; Feldman; Youngstown; George Blaga, Galații-Făgărășului; George Călian, Orăștie; Ioan Botirlă, Ragla; Stefan Ponta din Syria; Petru Opincar, Sebeș; Maria Bribrecher, Năsăud; Leon Seucea, Năsăud. Au donat cîte 20 cenți; Petru Grof, Orăștie; Gregore Bucilă, Ragla; Ioan Opriș, Șeica mare; Vasile Plesa, Șeica-mare; George Draghici, Sebeș; Simion Zahiu din Ciora; Ilie Timari, Pianul-de-jos, Ioan H rman, Borgo Rus; Ioan Bulea; R. Budak, 15 cenți și George Jubja din Felmer, 10.

Marinimoșii donatori primească și pe această cale sincerile mulțămite.

Tot pe această cale aducem celea mai vii mulțămite M. St. D-ne și Dn Victor Tordășianu, a cărui nume este pe deplin cunoscut în bînfaceri, pentru multele volume de cărți donate Reuniunii nostre, asemenea și fratelui D. Adrian Popp, atît pentru că s'a angajat a le aduce cît și pentru donația Dsale de mai multe volume.

În numele Reuniunii de cîntări din Girard.

Victor Tinerean.

POSTA REDACȚIEI

G. Ard. în Făg. și altora. Dl Os-vadă e dus pe 6 săptămîni la scâlzi să-și vadă de sănătate. După reîntorcere nădăjduim că-și va putea relua munca la foaia dsale „Tovărășia“; vom aviza atunci. De aceea n'ați primit'o, că nu a scos'o.

„Hațeganul“... Cum să-ți dăm răspuns, dacă te subscii anonim? Despre post de scriitor vei fii cetit un anunț. Scrie de-adreptul la locul însemnat în anunț.

3022. Pentru cele publicate în anunțuri, nu putem răspunde. Cine află cu cale, încearcă. Noi n'am cercat, nu le știm de bune ori de rele. Fabricantul lor așa spune, că-s bune.

812. (Vrăniuț). Știrea dtale să poate publica numai ca inserat pe plată, dată de cîte ori dorești: Scrie mai pe larg: ce feluri de altoi de viță ai de vânzare, și atunci îi facem prețul și-ți spunem cu cât poate fi publicată vestirea.

Ab. 6661 (V. J. în H.) Trimite 50 fileri și vei primi numerii doriți. Scrie pe cuponul banilor, cari numeri voești să-i ai.

Al. G. în Cap. Trimite. Cele mai frumoase le-om alege și le-om publica.

Ds. Vas. Miat în Chicago III. (America). Ca să fie plătit abonamentul dtale până la sfîrșitul acestui an, — mai trimite 7 cor.

Ds. I. R. în Mîndra. Puteți trimite banii și în marce postale pentru volume. — Contra inmanuării rele a foi, plînge-te la sficiu postal de acolo, care va îndura pe primitorul din comună (primăria ori notariatul) a-și face datorința cu bine. Dacă posta n'ar face nimic în treabă, atunci are loc plîngere la direcțiune: Noue scrie-ne care numeri nu ți-au ajuns la mână și ți-i trimitem de nou.

P. B. în Hălmagin. Așa o carte despre „Dreptul cetățenesc“ nu afii, că sunt multe feluri de drepturi cetățenesti înșirate în cărți deosebite. Scrie-ne primitor la ce ai dori să cunoști dreptul cetățenesc, — și de știm carte de acel fel, îți dăm de știre.

Dsale I. G. în Arm. Toate 3 cărțile le poți căpăta dela Librăria Archidecezană din Sibiu. Care-s mai bune, întreabă pe dl Romul Simu dela Asociațiune în Sibiu.

Dlui V. V. în Socol. Se acordă cum ai dorit.

Dnei M. I. în N. Nu știu să oxiste „Statute“ anume pentru ospotării, ci să află regulamente comitateneze uneori și comunele, făcute de fiecare comitat cam deosebit de altul. Cereți-le dela organele economice ale orașului dela finați. Ei vi-le vor pune la dispoziție. Nu în tot comitatul și în tot orașul din țară e la fel.

Dlui T. T. în South Omaha Nebr (America). Nu știu ce-ți trebuie cînd ne ceri „Lozorosiuri de Mintă pentru Rome“... De aceea nici nu te

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de APE MINERALE UNGARE societate pe acții în Budapest V., Băthory-utca 5-ik szám.
— „Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.“ —
aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

Și unume apă de:

Borszék izvorul Boldizsár, contra morb învechit de stomac.
Borszék izvorul principal, regina apelor miner.
Borszék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpatak) contra gălbînării.
Felsőrâkosi Maria, contra boalei de grumaz.
Hargitaliget, răcoritoare.

Horgász, făcînd poftă.
Casson-Salutaris.
Répati, distinsă.
Selter-săculesc, contra boli vechi de stomac.
Stojka, contra morbului de zăhar.

(306) **intreabă-ți medicul și-ți va spune, că: apa acră naturală** are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măștrite! 15-18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: **HERMANN NUSSBAUM, în Deva.**

putem îndruma că unde să capeti această marfă. Scrie mai pe larg și limpede, că ce-s acelea?

Dlui G. S. student. Stupendiu capeti din fundațiunile bisericești de care te știi. Neștiind noi de ești greco-catolici or oriental, nici nu putem îndruma la care fundațiune să te adresezi. Cere sfat dela secretarul consistorialului de care te ții.

Convocare.

P. T. Domni cari au subscris acții dela înființindul institut de credit și economii „SOIMUL“, societate pe acții în Marosujvár (Murăș-Uioara), să convoacă prin aceasta la

adunarea generală de constituire,

care să va ținea *Luni în 30 Aug. n. c.*, la orele 4 p. m. în localul hotelului „Vecsernyes“ din Marosujvár (Murăș-Uioara), cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
 2. Constatarea acționarilor prezenți și a voturilor ce reprezintă.
 3. Raportul fondatorilor și constatarea prin adunarea generală a capitalului social subscris și a sumelor plătite în contul acestui capital.
 4. Deciziune cu privire la înființarea societății.
 5. Votarea absoluturului pe sama fondatorilor.
 6. Stabilirea statutelor societății.
 7. Alegerea membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghere.
 8. Inchiderea adunării.
- Marosujvár—(Murăș-Uioara), la 18 August 1909. (441) 1—1

Fondatorii.

Căsătorie.

Sunt negustor în un oraș din Ardeal, cu învîrtire mare, în care negoțul are mare trecere și frumos viitor. Caut pentru căsătorie o fată de 16—20 ani; e de dorit să aibă și ea ceva zestre, dînd și prin asta putere întreprinderii comune. Sunt tiner, de 25 ani. — Scrisorile să se trimiță la Administrația „Libertății“ pentru „Negustor“, — de unde mi-să vor trimite mie și eu voiu intra în corespondență de-adreptul. (442) 1—2

Avis.

Prin aceasta să aduce la cunoștință publică, că institutul »Iulia« vinde din mână liberă:

1. Casa (intravilanul) din Alba-Iulia Nr. C. 7. 1866, Nr. or. 1. Nr. top. 139. 140 (fosta proprietate Vințan Todorica).
2. Realitățile din comuna Poiana (Ampoiului) Nr. C. 7. 12. Nr. ord. 1. Nr. top. 180. 180/2. 180/3 181. (fost proprietatea lui Vasile și Iacob Stef.)

Alba-Iulia, la 18 August n. 1909.

(443) 1—1 „Iulia“ institut de credit și economii.

Aviz!

Apropiindu-să timpul pentru convocarea adunării generale de constituire a înființindului institut „Matca“, domni, căror li-s'au trimis prospecte pentru înscrierea de acțiuni, sunt rugați a le restitui cu posibila urgență!

Cebea, 29 Iulie (11 Aug.) 1909.

(438) 1—1 Fondatorii.

Bouturi bune și ieftine

să află de vînzare la **F. ZERBER** în Orăștie, (strada Ciorogarilor).

Dusă acasă costă:

- 1 litru de vin vechiu 36 cr.
- 1 litru de vin nou . 28 cr.
- 1 litru spirt, care conține 1½% apă 65 cr.
- 1 sticlă bere Steinbruck 16 cr.
- 1 sticlă altă bere . . 14 cr.

„Kristály“

Apa minerală de izvor, umplută sub presiune de acid carbonic! (398) 8—8

Imbunătățește apetitul!

Impedecă stricarea stomacului!

Să capătă în fiecare prăvălie mixtă mai de seamă.

Depozit principal la:

Ioan I. Vulcu, comerciant în Orăștie (Szászváros).

Szöcs și König

vopsitori de edificii, odăi și tablăi de firme ORĂȘTIE, str. Mănăstirii 1.

Primim ori-ce lucrare ce să ține de văpsit. :: Pictăm odăi dela formele cele mai simple până la cele mai împodobite. :: Văpsim și feștim edificii noul, ferești și uși. :: Mai departe tot felul de table pentru firme, fie acelea pe sticlă, pânză, lemn ori pleu.

— Pentru prăvălii pregătim Vignette bine presate și moderne cu prețuri mici și în timp cît să poate de scurt! —

(425) Cu lucru de Vignette putem servi și la sate. 3—3

Rugînd onoratul public de sprijin, rămînem cu toată stima SZÖCS ȘI KÖNIG pletori de odăi și vopsitori de case.

Josef Bumbala
in Frankstadt a/r (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăasă, Țesătură de Rumburg și alți articli de țesătorie!
Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie!
(397) 6—13

Oleiul de urechi

alui
Dr. G. SCHMIDT, medic de stat major și fisic, vindecă repede și temeinic surzila cronică, durerea de urechi, zuzuiala de urechi și auzul greu, chiar și în cazuri învechite! — Sticla de medicină cu 4 cor.
Să capătă la:
Apoteca Iosef Török Budapesta, Király-uteza 12.
(362) 2—6

CUCURUZ vechiu, bine păstrat, bun, sănătos și uscat să capătă în cantități mici și mari, cu prețuri potrivite la

Ábrám Manó, 2—2 (433) Orăștie (Szászváros).

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsebetváros) care vinde (177) 23—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și **viță americană,**

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile cultivei de viie.

Dureri reumatice și nervositate.

pot fi înfriurite foarte priincios prin aplicarea electricității. Mulți bolnavi își mulțumesc însănătoșirea, acestui fel de vindecare! Electricitatea să folosește cu cel mai bun rezultat la suferințe de nervi, la dureri reumatice, la slăbie generală sau sexuală, la funcționarea slabă a organelor stomacului, ficatului și rărunchilor. Il folosesc cei mai mari învățați ai vremilor celor mai noue. — Testește cartea scrisă spre acest scop, pe care o trimite ori-cui care o cere, cu pomenirea foi noastre în care a cetit despre ea, — o trimite gratis și franco, în cuvertă închisă, și anume deosebit cartea pentru bărbați și deosebit pentru femei:

Institutul de ord. medicală **ELECTRO-VITALIZER**

BUDAPESTA, Károly körút 2., telefon. 51.

Cupon pentru carte gratis! Taci și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ — Budapest IV. Károly k. 2. telefon. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele

Comuna și posta

Serisoare de recunoștință.

Emeric Bognar, mașinist, Murăș-uioara, scrie: Dle doctor! Îți trimit cu bucurie serisoarea asta, că har Dlui ți-o scriu în deplină sănătate, nu așa ca altădată. Din toate boalele m'am vindecat, încit nu pot din destul mulțumi la iscoditorul „Electro-Vitalizer“-ului. Azi sunt de 43 ani, și 12 ani fusesem bolnav pe marginea gropii. (426) 3—4

De închiriat!

Local pentru un meseriaș!

Pe drumul țării vis-à-vis de biserica română, în casele subscrisului, să află de închiriat (440) 1—

local de lucrătoare

pentru măestru ferar sau măsar, sau alt profesionist, — și cuartirul de lipsă. Curte, grădină. — Să poate închiria *îndată!* — Pentru informațiuni a să adresa la proprietarul

Ioan Lăzăroiu, com. în Orăștie (Szászváros).

Prăvălie!

În comuna Vinerea, aproape de Orăștie, e de vînzare din cauze familiare

prăvălia

de sub nr. 245, cu tot aranjamentul ei!

Are și locuință potrivită și grădină bună.

A să adresa la:

S. Grossmann, comerciant în Vinerea (Felkenyer p. ũ. Hunyad m.) (439) 1—1

„ARDELEANA“

instituit de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. *Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu cavenți* (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. *Escontează cambii comerciale* în condițiuni favorabile cu 7—7½%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. *Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private*, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. *Deschide Credite de Co. Corent* pe lingă acoperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și încassări.

V. *Execută tot felul de afaceri de bancă* ca: încassări de bancă, cumpărări și vânzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. *Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități* în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea hipotecii dela 6—7%. Cu cât hipoteca e mai bună, cu atât dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu *cumpărarea, parcellarea și vânzarea de realități* (moșii, pământuri). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește *depuneri spre fructificare*, după care plătește 4½—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— *Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lingă condiții deosebite, excepționale, mai bune!*

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5½%

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să țin la centrală în Orăștie Martia și Vinerea, în fiecare săptămînă. — La filială Joia în fiecare săptămînă!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atât la centrală, cât și la filială.

(415) 5—12

Direcțiunea.

P

I

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beocsin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare;

(435) — tinichea neagră și zincuită. — 2—5

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)

să capătă următoarele preparate de mare folos:

PERONOSPIN!

Mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra *peronosporei* („manei“ care uscă viia). — E neasămănat mai bun și mai ieftin în folosință decît piatra vinătă! Cu „Peronospin“ stropind viia, pui la 1 hectolitr de apă praf de 50 fil., pe cînd piatră vinătă trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind peatra vinătă foarte scumpă. Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 8 ani în întrebuintare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Ca fiește-care proprietar de viie să poată capătă numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comanda de 10 pachete, îl trimit *francat*.

— Tot aci găsiți felurite extracte (esențe):

pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare

și întăritoare, cum și rum și licuier.

Cine voește a-și pregăti singur *beuturi bune și ieftine*, ba și rum și licuieri foarte fine: întrebuinteze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi *licuieruri*: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extracte!

— La același apotecar să află renumitele:

Preparate medicale,

folosite de cei mai vestiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune!

„**Dolicin**“: Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tusă, nădușală (asthma) și tusă sacă, cetiră în fine despre admirabilul „**Dolicin**“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, *să vindecară!* La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încît mai ușor să rupe! Ferbintelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încît pe lingă întrebuintarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagră, reumatizm, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba chiar și de aceia cari suferiau în morburi de acestea ca: reumă învêchită, a cărei durere tot să mută cînd în mîni, cînd în picioare, cînd apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuintat și „**Capsicul**“, carele aplicîndu-l 'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! *Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.*

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tineretele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tineretelor“ care neglîndu-să, mai tîrziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebuintînd „**Kaljodsarsaparilul**“ l-au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tîmăduindu-să de aceste morburi grele! *Prețul sticlei este 2 coroane.*

Centaurin. E de minune cîți oameni sufăr de durere de stomach, zgîrciuri, cîră, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „**Centaurinul**“ este de mare efect. „**Centaurinul**“ e introdus în fieștecă familie ca leac de casă, încît la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decît să întrebuintează! *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decît comanda „**Laxbonbons**“ — ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. *Prețul 80 fileri.*

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fil.

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîletor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Pentru toate, scrieți, trimițînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul **CORNEL DEMETER,**
(392) 9—10
Orăștie—Szászváros.

„Tipografia Nouă“ în Orăștio.